

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס כתוב משה' ושה"ס, ירושלים

שביעי של פטח

"וַיֵּשֶׁב הִים לְפָנֹת בָּקָר לְאִתְּנוֹ" – מאמר א

"ע"י מ"ט בז'שה את בז' על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו" וגוי, ע"כ ולפי דבריו מבן מה שהתריס הים נגד משה ואמר לו אין אני נקרע לפניך וכו'.

גם מושבם לפי דבריו מה שתמה באור החיים כי ליחדי סגולה היה נקרע בע"כ, מושם שם לא שייך טעם זה.

-ה-

בעבודת ישראל (ויקרא, ליום שביעי של פטח) בד"ה נהאה לי, מה שאמרו בוגור אריה (שם) בד"ה לתקפו הראשון, עכ"ל.
בז' (שמות הרבה בא) **בשעת קרייתם ים סוף נתבקעו כל מימיותם** שבועלם. וצריך להבין דבריהם לאיזה תכלית נתבקעו כל המימיות שבועלם. ז"ל (שמות הרבה בא) בד"ה לפנות בקר לאיתנו, ע"כ פרקי כתיב, ומאי "וישב" שיקץ, אלא פירושו שב לתקפו הראשון, עכ"ל.
וברבינו בח"י (שם) בד"ה לפנות בקר לאיתנו, ע"ז הפטש לאיתנו כל מימיותם בז' שעיקר הנס היה להראות למצרים מה ה' ודי להם בקרייתם סוף. ויש לומר הגם שהדבר כפשו כי נבקעו כל מעינות תהום, מכל מקום יש איזה רמז שכח קרייתם סוף נעשה הינה בקבוע הראשון עכ"ל.

בבראשית רבבה (ה) אמר ר' יוחנן תנאים בתנה הקדוש ברוך הוא ונחר גינאי בימי רבינו פנחס בן יאיר (חולין ז, ב), והכח הראשון נפתח

עם הים שיה נקרע לפני ישראל הדא דכתיב "וַיֵּשֶׁב הִים סוף נעשה הינה לבקע כל המימיות לאיתנו" לתנאו שתנה עמו, ע"כ.

ולהמتبادر שכח קרייתם סוף נעשה הינה לבקע כל המימיות ובספר פרקי משה (אבות פ"ה מ"א), כי בזה יתבادر מאמר רבוטינו העתידין לקרוע, כגון הירדן בימי יהושע ונחר גינאי בימי ר' פנחס ז"ל (שמות הרבה בא) בפסקוק "וַיֵּשֶׁב הִים לפנות בקר לאיתנו" וכו' בן יאיר, מתבادر שפיר מה שתמה באור החיים ממה דליהדי דהינו לתנאו הראשון וכו'. שהוא קשה היישוב, ע"נ מביא ראה לסתנו עם הים שנקרע, מפסיק שמדובר במה שקרה אחר הקריעה. שע"י משה רבינו.

-ו-

אך הנכוון הוא, כי מה ששב הים לשמור תנאו הראשון, רוצח לומר, שב לשמור התנה להתקרע כאשר יצטרך פעם אחרת, כמו שעשה בז' קודם שנקרע, כי בעודו קרווע, לא יאמר היותו שומר תנאי, כל מעשה בראשית, להיות כופים לתורה וعملיה ולעשות כל שכבר השלים תנאו. אך כשהשכח בז' קודם, יצדק בו ששב אשר כבוי בשמים ובארץ ובכוכבים כיון ולזה תמצא כמו תנאי קודם שנקרע, כיון לשמור תנאו, ומהז הוכחה שתיה לו תנאי קודם שנקרע, כיון ושאomer שחוර לשמור תנאו כו', והוא ק"ל, עכ"ל.
ובפי מהר"ז (על המדרש שם) בד"ה אמר ר' יוחנן תנאים בתנה, ע"י להם בעת הבריאה, והוא סוד אוומו "בוראך יעקב" וגוי ישעה מג שמות הרבה (א) ושם פירשתי שתנה הינה כשברא אותו שלל זמן א), ואמרו ז"ל (ויקרא ובה לו ד) שאמר הקדוש ברוך הוא לעולמו מי שיטרבו ישראל יקרע לפניהם, ועל תנאי זה חזר הים בראך מי יצרך ישראל והכל בבח התורה, וצא ולמד מיש בפסקוק שכשיצטרכו עד הפעם לעתיד יקרע לפניהם. וזהו ישב הים לפנות בראשית.

בקר לאיתנו שהוליל וישב כו' כשהיה, ע"כ דורש עפ"י מדה כי והנה ביציאת ישראל ממצרים עדין לא קיבל תורה ואין גזירותו ומדת ממעל א"ת לאיתנו אלא לתנאו, עכ"ל.
על הנבראים גוזירה, ולזה לא הסכים הים ליחלק להם, וטعن למשה ולהמتبادر בדבריהם מתפרק ספר מה שאמר ר' יוחנן תנאי אתה ברשותך בשיוי ואני בני תורה, שאם היה בו בלשון רבים, מכיוון שהוא מכוון על קרייתם סוף וגם על תנאי ה' והוליך ימינו משה, פירוש הראשו כי הוא בז' לשוטרבו יעד ידע שהוא עוד פעם שיקרע לפניהם. ע"י בבעל הטורים שם).

תורת המתיחס לה ימין דכתיב "מייננו" וגוי (וזאת ברוכה לג' ב), באור החיים (שם) בד"ה לאיתנו. ר' ל' אמרו (מדרש בה בראשית ה) והשראהו תיכך ומידי נקרע כתנאי הראשון. ולזה כל צדיק צדיק להtanao הראשון. וקשה לי לדבריהם אין זה מקום התנאי, אלא שיעמוד אחר קבלת התורה יביא בידו שטרחוב' אל' לכופו ליחלק בשעת החלוקה שם יזכיר תנאי זה. ואולי כי יודיע הכתוב כי אחר לפניו, ותמצא שכח שבלשא רצח לר' פנחס בן יאיר ולהמתלה שב איז דע שהוא עמו ה' ופחד הים ממו, עכ"ל.

ולהמتبادر דתנאי זה הוא בכלל התנאים שתנהה ה' עם כל מעשה ובפי ידי משה (על המדרש בראשית שם) בד"ה וישב הים לאיתנו אמר לאיתנו זה מקום התנאי.

ר' יוחנן תנאים הקב"ה עם מים ואמ' לא בשעת הקריעה. וייל דאיתא גבי ר' התנאי ששב לשמור בשעת שבוי המים ולמה לא בשעת הקב"ה עם כל מעשה בראשית.

פנחס בן יאיר שאמר לנחר גינאי חלק לי מימייך ואם לאו גוזרini ג' מ"ט א"ת אמר ר' יוחנן תנאים הקב"ה עם מים לעולם. ומסתמא היה התנאי שתנהה עליך שלא יעברו בז' מים לא יקרע לא יעברו כו', וא"כ ה' הקב"ה עם הים ג' בכ ה' שאם לא יקרע לא יעברו כו', וא"כ ה' פירשו יושב הים לאיתנו" פ"י מכח שקיים התנאי דאל' לא היה בו מים כלל כתנאי שתנהה ר' פנחס בן יאיר ודוק' וא"כ מצאתי בספר יפה עיניהם תירוץ זה, עכ"ל.

ז' – **יפה תואר** (על המדרש שם) בד"ה איינו אומר ויבקע הים כו', הובא כאן לפרש מה

שכתב שם "הירדן יסוב לאחרור", וכואיתא בשורת כו' (תהלים ק"ד) כיון שאהה הירדן שברה הים אף הוא ברוח, וטעם הדברות מה נבקע כל מימיות צדי שיתפרנס הנס בעולם, ולא ייחשוב מהם שחשוב קצת כי בשיל השוליך ה' את הים רוחות קדדים עזה בעקב הים, ע"י "רומב"ו, ולמן א"ש היטב דבריו טוב שהבאתי ע"ש וע"ע במיכילטא, עכ"ל.

בשוחר טוב (שם) "הירדן יסוב לאחרור". מה טיבו, ומה איכפת לה, וכי בירדן הין, אלא מכאן אתה למד אם ברוח רוחה ראש האומנות ברוחה כל האמונה, כיון שראה רوانני כי ליחידי סגולה היה נקרע בעל כרחו, כמעשה הובא בחוילין

ז' ברבבי פינחס בן יאיר וכו', מה כוחו של ר' ב' בן יאיר עליו וכמו דאיתא בברכות (ג) תניא אמרו להם בית הלל ליבת שמאי לדבריכם מי שאכל בראש הbiraha ושכח וירד ולא ברך, יחוור לראש הbiraha ויבורך, אמרו לו להן

בפני יפה תואר (על המדרש שם) בד"ה לא קובל עליון, וא"ע שתשתנאי היה מ"מ לא קובל מטעם שישראל לא ה' רואוים לה' וכו' (תהלים ק"ד, עכ"ל. [בשוחר

טוב (שם) דבר אחר הים ראה וינוס, לא היה רצה ליקרע, מה שהיה ממרים, אמר

ששכח ארנקא בראש כו', וע"ז "ותגוז אמר יקס לך" וגוי (אויב כב כה) וק"ל, עכ"ל.

וע"ז עוד שבת (נט ב) ותו דרביה חנינה לא סגי דלא מליך וכו', וכתיב בה בצדיקים יותגוז אמר יקס לך" וגוי (איוב כב כה), ע"כ.

ובגיטין (סא) רב כהנא הוה קאוזיל חולצל, חזיה להחוא גברא וכו' קרי עלייה

וצדיק יסוד עולם" (משלוי כה) ע"כ. וקאי על עמליה התורה.

לרכ' משה אלמושגינו (נולד בשנת ר'יע"ח).